

SYLWETKI PROFESORÓW POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

(17) 2

ROMAN TRECHCIŃSKI
(1882—1944)

Roman Trechciński urodził się 3 VII 1882 r. w Warszawie. Po ukończeniu w 1898 r. prywatnej szkoły realnej W. Górskiego wstąpił do rządowej szkoły realnej w Pińsku, gdzie w 1900 r. uzyskał maturę. W tym samym roku rozpoczął studia w Instytucie Elektrotechnicznym w Petersburgu. Z powodu łączenia nauki z różnorodną pracą zawodową dyplom inżyniera elektryka otrzymał dopiero w 1912 r., kończąc studia ze złotym medalem.

Jako początkujący student wykazywał szczególnie zainteresowanie elektrochemią. Przez cztery lata (1904—1907) pracował w Wojskowo-Topograficznym Zarządzie Sztabu Generalnego w Petersburgu na stanowisku kierownika technicznego warsztatów elektrochemicznych. Jednocześnie był w latach 1905—1907 asystentem w Katedrze Chemii Instytutu Elektrotechnicznego. W latach 1908—1912 pracował w Towarzystwie Elektrotechnicznym M.M. Podobiedow jako kierownik biura technicznego i zarządzający elektrownią. W tym czasie zainteresował się problemami łączności telefonicznej na duże odległości. Po ukończeniu studiów pracował przez pięć lat w Rosyjskim Towarzystwie L.M. Ericsson w Petersburgu, m.in. jako główny inżynier produkcji. W 1916 r. został dyrektorem fabryki telefonów w Moskwie. W tym okresie opracował liczne projekty central telefonicznych i elektrycznych, linii dalekosiężnych i technologii produkcji.

W 1918 r. powrócił do Warszawy, gdzie w następnym roku objął posadę dyrektora fabryki elektrotechnicznej S.A. Stanrej (pozostawał na tym stanowisku przez sześć lat). W 1926 r. znana firma szwedzka L.M. Ericsson zaprosiła go do współpracy w charakterze konsultanta. Odtąd aż do 1931 r. wiele czasu spędzał w biurze rozwojowym tej firmy w Sztokholmie. Od 1931 r. był konsultantem Państwowych Zakładów Tele- i Radiotechnicznych w Warszawie; wniósł istotny wkład do automatyzacji polskich sieci telefonicznych.

Począwszy od września 1920 r. związany był na stałe z Politechniką Warszawską (PW). Początkowo prowadził wykłady zleczone z zakresu techniki prądów słabych na Wydziale Budowy Maszyn i Elektrotechniki. Z dniem 22 IX 1924 r. uzyskał nominację na profesora nadzwyczajnego i objął kierownictwo nowo utworzonej Katedry Prądów Słabych na Wydziale Elektrycznym. Wykładał podstawy teletechniki, telefonii, telegrafii i sygnalizacji na swoim wydziale oraz na Wydziale Inżynierii Lądowej. W dniu 1 IX 1929 r. został mianowany profesorem zwyczajnym. W latach akad. 1925/26—1927/28 piastował godność dziekana Wydziału Elektrycznego.

Obdarzony niezwykłym umysłem wynalazczym, zorganizował i postawił na wysokim poziomie laboratorium teletechniczne na Wydziale Elektrycznym, w którym przeprowadzał szereg doświadczeń będą-

cych podstawą wielu jego wynalazków i udoskonalień w dziedzinie telefonii. Dorobek naukowy prof. R. Trechcińskiego obejmuje 7 podręczników, 34 przyczynki i 25 patentów zakupionych przez różne kraje Europy i Ameryki. Wśród wydanych książek na specjalną uwagę zasługuje dwuczęściowa praca „Translacje telefoniczne” (1931—1932), poświęcona zagadnieniom współpracy central.

Prof. R. Trechciński należał do wielu organizacji naukowych i technicznych, m.in. był członkiem Stowarzyszenia Teletechników Polskich, Akademii Nauk Technicznych i Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. Od 1928 r. wchodził w skład Rady Teletechnicznej przy ministrze poczty i telegrafów; wielokrotnie był powoływany jako ekspert do rozstrzygania szczególnie trudnych zagadnień z dziedziny teletechniki.

Podczas oblężenia Warszawy we wrześniu 1939 r. zmontował wraz z inż. S. Ryżko rezerwową radiostację nadawczą Polskiego Radia na terenie PW, czynną niemal do momentu kapitulacji stolicy. W początkowym okresie okupacji hitlerowskiej administrował Pawilonem Elektrotechnicznym na uczelni, starając się uchronić wyposażenie laboratorium teletechnicznego przed grabieżą niemiecką. Od maja 1940 r. do kwietnia 1942 r. kierował Zakładem Badawczym Prądów Słabych, jednym z 10 zakładów badawczych uruchomionych na terenie PW. Jednocześnie od września 1940 r. był dyrektorem Państwowej Szkoły Elektrycznej w Warszawie (dwuletniej szkoły zawodowej II stopnia). Od kwietnia 1942 r. był wykładowcą i kierownikiem Zakładu Teletechniki w Państwowej Wyższej Szkole Technicznej (PWST), uruchomionej w gmachach politechnicznych.

Obok legalnej pracy badawczej i dydaktycznej w okresie okupacji prof. R. Trechciński prowadził działalność konspiracyjną. Jako członek działającej przy Dowództwie Wojsk Łączności AK komisji naukowo-technicznej opracował wytyczne dla konstruktorów i producentów sprzętu radiotechnicznego dla potrzeb konspiracji. Służył radą i pomocą ośrodkowi produkcyjnemu uruchomionemu w Zakładzie Fizyki PWST, a kierowanemu przez jego młodszego syna Romana, w którym nielegalnie montowano i strojono odbiorniki typu OBA. Podczas powstania warszawskiego zmontował na terenie PW radiostację nadawczą, która umożliwiała łączność z powstańcami w innych rejonach miasta. W dniu 19 VIII 1944 r., podczas zajmowania przez Niemców terenu politechniki, został rozstrzelany przed swoim domem przy ul. Koszykowej 75. Po ekshumacji przeprowadzonej w 1950 r. profesor R. Trechciński został pochowany w grobie rodzinnym na cmentarzu Powązkowskim (kwatery 72-IV-25). Był odznaczony Krzyżem Komandorskim orderu Polonia Restituta (1938).

313-5-84-3

Oprac. Elżbieta Dudzińska